

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
І СПОРТУ УКРАЇНИ

Кафедра української та іноземних мов

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ПІДГРУНТЯ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ
НАВЧАННЯ МОВАМ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПОРТИВНОГО ПРОФІЛЮ»**

25 січня 2021 року

Збірник тез конференції

Київ 2021

ЗМІСТ

Лук'янець Тетяна Геннадіївна. *Інноваційні технології освітнього процесу у ЗВО спортивного профілю: методи, форми, засоби викладання іноземної мови.*

Алексєєнко Ольга Петрівна. *Особливості формування лексичних навиків у студентів закладів вищої освіти спортивного профілю.*

Доценко Лариса Зінатівна. *Мета і завдання професійно орієнтованого навчання іноземної мови у ЗВО спортивного профілю.*

Коробова Ірина Олександрівна. *Особливості викладання професійно орієнтованої іноземної мови у ЗВО спортивного профілю.*

Шестопалова Ірина Олександрівна. *Дистанційна освіта: виклики сьогодення.*

Кувшинова Наталія Мифодіївна. *Омонімічні відношення німецьких запозичень в лексичній системі російської мови.*

Овчаренко Лариса Миколаївна. *Особливості перекладу термінології та текстів спортивної тематики*

Ліплянська Оксана Василівна. *Метод проектів як технологія вивчення іноземної мови іноземної мови у ЗВО спортивного профілю.*

Лук'янець Т. Г.

к.філол.н., доцент, завідувач кафедри української та іноземних мов
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО СПОРТИВНОГО ПРОФІЛЮ: МЕТОДИ, ФОРМИ, ЗАСОБИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Освітній процес у закладах вищої освіти здійснюється з огляду на актуальні суспільні вимоги сучасності, які детально охарактеризовані в законі «Про вищу освіту» і «Положенні про організацію освітнього процесу» [3], нормативно-правовій базі функціонування ЗВО. Зокрема, він оснований на класичних освітніх принципах безперервності та ступеневості освіти, демократичності та гуманізму, науковості та інновативності, забезпечуючи поступальне, багатостороннє й актуальне навчання для здобувачів вищої освіти.

Маючи на меті удосконалити існуючий освітній процес у ЗВО спортивного профілю, вважаємо за доцільне приділити особливу увагу впровадженню інноваційних технологій під час викладання навчальних дисциплін. У цій розробці пропонуємо розрізнити ключові концепції та терміни, з'ясувати їхню сутність, встановити педагогічну цінність деяких методів та форм викладання в межах технології, а також розглянути їхню практичну значущість.

Відповідно до статті 47 закону «Про вищу освіту» *освітній процес* – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості [3, 4]. У цьому визначенні важливим концептом для розуміння освітніх технологій є поняття «творчої діяльності», оскільки внутрішня форма слова «технологія» містить компоненти майстерності, мистецтва і науки. Тобто це така сукупність традиційних знань в певній суспільній сфері, сукупність досвіду професійних дій та свобода їхньої творчої реалізації, які здатні не лише забезпечити ефективну безперервну професійну діяльність, але й є рушійною силою відкриття нових методів і способів роботи. У нашій роботі відтак користується визначенням *освітньої технології*, сформованим І. Дичківською, як «цілеспрямованого, систематичного й послідовного впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний освітній процес згідно з його метою та очікуваними результатами» [1].

Креативність освітнього процесу стає основою для інновацій загалом і їх практичної реалізації через *інноваційні технології*. Останні є творчою реалізацією нових теоретичних концепцій, ідей, систем навчання та виховання через застосування актуальних методів, використання технологічних засобів та новітніх форм навчання [1]. Тобто вони є нововведеннями, інакше кажучи новими підходами до освітнього процесу. Слід зважати на те, що інновації можуть бути переосмисленням традиційних педагогічних методів і прийомів залежно від нових вимог сучасності, адаптуванням форм та засобів з інших сфер професійної діяльності або застосуванням абсолютно нових технологій, які стали доступними для науково-педагогічного працівника і здобувача вищої освіти.

Практичний досвід викладання іноземних мов у ЗВО спортивного профілю дозволяє виокремити серед великої кількості інноваційних технологій декілька груп, які є найефективнішими у роботі зі здобувачами вищої освіти у сфері спорту.

Фундаментальною інноваційною технологією сьогодення вважаємо *особистісно орієнтоване навчання*, концептуальною основою якого гуманістична філософія, тобто визнання унікальності суб'єктивного досвіду індивідуальності як здобувача вищої освіти, можливості її творчої самореалізації залежно від природніх здібностей чи будь-яких інших сильних сторін особистості. Ця технологія полягає у встановленні природньої схильності здобувачів до засвоєння іноземних мов та пошуку відповідних форм та методів навчання, які б сприяли швидкому вдосконаленню мовної компетенції. Тяжіння молодого покоління до аудіо-візуального сприйняття іншомовної інформації підтверджує кращий рівень аудіальних навичок університетської молоді ніж раніше, а також визначає їхню спрямованість на розвиток слухових вмінь та застосування їх у своїй професійній діяльності. Отже, цей феномен сучасного суспільства вимагає від науково-педагогічних працівників ставити аудіо-візуальні завдання у центр уваги на заняттях, наприклад частіше використовувати відео та аудіозаписи при розробці навчальних вправ. Тож інноваційна технологія *особистісно орієнтованого навчання* вимагає застосування навчальних прийомів залежно від нових вимог сучасності та пріоритетів здобувачів.

Освітня технологія, яка вважається інноваційною через адаптування форм та засобів з інших сфер професійної діяльності (наприклад, психології), – це відома система *розвивального навчання*, яка першочергово була розроблена педагогом Йоганном Песталоцці та згодом описана відомим психологом Л. Вигоцьким [2, с. 23]. Вона обґрунтовує важливість розвитку мисленнєвих вмінь, зокрема аналізу, синтезу, рефлексії, планування, тощо, у процесі набуття конкретних предметних навичок. Беззаперечним є той факт, що перелічені інтелектуальні вміння сприяють кращому розвитку мовленнєвих компетенцій здобувачів, як-от, аналіз та синтез інформації сприяє кращому засвоєнню граматичних явищ, а покращена пам'ять – запам'ятовуванню великого обсягу іншомовних лексичних одиниць.

Поява нових технологій, які стають доступними як для науково-педагогічних працівників, так і для здобувачів вищої освіти, дозволяють говорити про новітні *освітні технології дистанційного навчання*. Основними перевагами застосування форм та методів такого навчання є його доступність та мобільність учасників освітнього процесу [6]. У Національному університеті фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ) робота із здобувачами вищої освіти проводиться на загальнодоступній платформі Moodle, яка містить багато технічних засобів та інструментів для забезпечення якісного і динамічного навчання [5]. Викладання не лише теоретичних, але й практичних дисциплін за допомогою цього та інших інтернет-ресурсів доводить, що ця технологія може стати провідною для навчання, зокрема для вивчення іноземних мов, оскільки дозволяє замінити аудиторні заняття та онлайн-конференції, для досягнення поставлених дидактичних завдань і цілей.

У межах трьох зазначених освітніх технологій виокремлюють низку підпорядкованих їм методів навчання, тобто таких видів взаємодії науково-педагогічних працівників і здобувачів в освітньому процесі, які спрямовані на набуття мовленнєвих навичок і розвитку комунікативних вмінь. Їх перелік різниться від дидактичної мети, яку прагне досягти педагог за час проведення курсу дисципліни. Подібно до методів, можуть застосовуватися різні форми освітнього процесу [7]. У роботі зі студентською молоддю, яка здобуває освіту в сфері спорту, особливо за складних епідеміологічних умов сьогодення, вважаємо доцільним використання дистанційної або змішаної форм навчання іноземних мов, оскільки якість засвоєння знань та розвитку комунікативних вмінь часто є вищою.

«Інноваційні технології навчання мов у закладі вищої освіти спортивного профілю» є темою науково-дослідної роботи кафедри української та іноземних мов НУФВСУ, адже ми вважаємо, що дослідження нових технологій, узагальнення, аналіз та пошуки способів їхньої реалізації в освітньому процесі сприяють досягненню основної мети дисципліни «Професійно орієнтована іноземна мова» – володіння іноземною мовою на рівні B2 та вільне спілкування іноземною мовою в сфері професійної діяльності.

Список літератури:

1. Арістова А. В. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. – К. : НТУ, 2017. – 172 с.
2. Бистрова Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю.В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство. – 2015. - №1 (4). – С. 27–33.
3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [цитовано 2020 жовтень 18]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
5. Офіційний сайт Національного університету фізичного виховання і спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unisport.edu.ua/content/Naukovo-doslidniy_Institut
6. Avvisati, F., S. Hennessy, R.B. Kozma and S. Vincent-Lancrin. Review of the Italian strategy for digital schools // OECD Education Working Papers. – No. 90, OECD Publishing, Paris, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/5k487ntdbr44-en>.
7. OECD. Measuring Innovation in Education: A New Perspective, OECD Publishing, Paris, 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264215696-en>.

Алексєєнко О.П.

ст. викладач кафедри української та іноземних мов
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИКІВ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПОРТИВНОГО ПРОФІЛЮ

Сучасні дослідження доводять, що здобувачі освітнього ступеня немовних спеціальностей демонструють низьку мотивацію до вивчення іноземних мов, оскільки це непрофільний предмет предмет, вивчення якого потребує багато зусиль та певних витрат часу. Навчальні заклади вищої освіти зазнають гострої потреби в методах навчання спрямованих на розвиток потенціалу та мотивації особистості. Рівень володіння переважної більшості здобувачів освітнього ступеня іншомовним лексичним матеріалом досі залишається незадовільним, і, щоб навчити студентів іноземній мові, необхідній в їх майбутній професійній діяльності, слід переосмислити традиційний підхід до навчання і спрямувати його на розвиток саме комунікативної компетенції [1].

Розвиток комунікативної компетенції напряму залежить від кількості та якості лексичного матеріалу, тому наразі хотілося б розглянути саме специфіку формування лексичних навичок за профільною тематикою у здобувачів освітнього ступеня вищого навчального закладу спортивного спрямування.

Слід зазначити, що формування лексичної компетенції відбувається поступово. Методи та завдання мають бути підібраними відповідно до етапу навчання лексики. Рекомендуємо працювати з лексичним матеріалом профільного змісту за алгоритмом, який має на меті роботу з конкретними вправами і відповідає меті кожного етапу.

На початковому етапі викладач повинен проаналізувати відібраний матеріал щодо профільного компоненту та узгодити послідовність його використання на занятті відповідно до етапів формування лінгвістичної компетенції.

На етапі семантизації лексичного матеріалу профільного змісту потрібно активізувати фонові знання здобувачів та їхній досвід з метою успішного засвоєння форми та значення лексичних одиниць. З цим завдання можуть допомогти такі види вправ:

- name the picture;
- suggest your explanation to the given words;
- match the words with its meaning;
- work in small groups and identify ;
- pair up and define;
- group up and discuss;
- give your pros and cons...;

З метою засвоєння правопису слів можуть бути використані вправи:

- fill the gaps with the missing letters;
- spell the word;
- write the words into to columns according to definite criteria;
- constuction of lexical units;
- correct the mistakes in the word;
- guess if the given word exist in English.

Етап репродуктивної практики передбачає створення стереотипів вживання лексики профільного напрямку на рівні фрази. Саме тому необхідно підбирати завдання для автоматизації лексичних навичок:

- listen to the definitions of the word and define the correct one;
- give synonyms/antonyms of the word;
- complete the sentences with the given words;
- fill in the blanks with the new words;
- fill in the table according to some criteria;

Однак, як зазначалося вище, основною ідеєю цієї статті є думка про те, що розвиток лексичної компетенції має на меті розвиток механізму комунікативної компетенції [2]. Отже, на етапі комунікативної практики має сенс використовувати такі завдання, як:

- make sentences with the following words;
- answer the question using the given words;

- one student is asking question with the word, another one is answering using the next word;
- make the dialogues using the following words;
- make up the story using the following words;
- pair up and comment on;
- describe the picture using the following words;
- prepare an article on the given topic;
- find out more information about;
- write to what extent you agree or disagree with the given statement using the following words;

Усі ці вправи застосовувалися на заняттях з професійно орієнтованої іноземної мови серед здобувачів освітнього ступеню за спеціалізацією спортивного профілю. Студенти виявляли активний інтерес до творчих вправ і демонстрували підвищений рівень мотивації, що в цілому позначилося на відвідуванні занять та успішності з предмету в цілому. Це дає змогу рекомендувати вибрані вправи для формування лексичних навичок у здобувачів освітнього ступеня вищого навчального закладу спортивного профілю на практичних заняттях з англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Катерина Гнатенко 1 , Юлія Коваленко. Особливості методики навчання фахового лексичного матеріалу студентів спортивного освітнього закладу. *Trajectoriâ Nauki = Path of Science*. 2018. Vol. 4. No 6. P. 6001-6006. URL:<file:///home/olha/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/517-1608-1-PB.pdf> (дата звернення: 08.01.2021).
2. Смоліна С.В. Методика формування іноземної лексичної компетенції. *Іноземні мови*. 2010. №4. С. 18-23. URL:[file:///home/olha/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/im_2010_4_4%20\(3\).pdf](file:///home/olha/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/im_2010_4_4%20(3).pdf) (дата звернення: 20.01.2021).

Доценко Л. З.

ст. викладач кафедри української та іноземних мов
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В
МАГІСТРАТУРІ НЕМОВНОГО ВНЗ**

Сучасне суспільство вимагає нових підходів до підготовки фахівців у різноманітних сферах діяльності. Випускник сучасного ВНЗ повинен володіти не лише міцними знаннями в своїй галузі, бути активним, мобільним, але й обов'язково володіти іноземною мовою, причому не на «побутовому», а саме на професійному рівні. Метою навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей повинно стати досягнення рівня, достатнього для його практичного застосування в майбутній професійній діяльності. Професійно орієнтоване навчання передбачає професійну спрямованість не тільки змісту навчальних матеріалів, а й діяльності, яка формує професійні уміння. Сучасному випускнику вже не достатньо вміти лише читати та перекладати фахові тексти, а й вміти використовувати іноземну мову в різноманітних сферах спілкування. Професійно орієнтоване спілкування може відбуватися в офіційній та неофіційній обстановці, у вигляді бесід з іноземними колегами, виступів на нарадах, конференціях, колективних обговореннях, написаннях ділових листів та e-mail. Тому зміст навчання іноземної мови має бути професійно та комунікативно спрямованим. Необхідно чітко визначати мету навчання іноземної мови студентів-нелінгвістів. Інтерес студентів до дисципліни підвищується тоді, коли вони чітко уявляють перспективи використання отриманих знань, коли ці знання й уміння в майбутньому зможуть підвищити їхні шанси на успіх в будь-якому виді діяльності. Професійна спрямованість навчання потребує інтеграції іноземної мови з профільними дисциплінами, ретельного відбору змісту навчальних матеріалів. Навчальні матеріали повинні бути орієнтованими на останні досягнення в тій чи іншій галузі діяльності, своєчасно відображати наукові відкриття, новації, які стосуються професійних інтересів тих, хто навчається, давати їм можливість для професійного росту. Професійно орієнтоване навчання іноземної мови повинно бути спрямованим на вирішення наступних завдань:

1 – розвиток комунікативних умінь за видами мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання, письмо). Успішне оволодіння навичками діалогічного мовлення полягає в умінні вести бесіду на різноманітні теми, обмінюватись інформацією професійного характеру. Монологічне мовлення передбачає уміння виступати з доповіддю, повідомленням, висловлювати свою точку зору в дискусії. Метою навчання аудіювання є формування умінь сприйняття та розуміння висловлювань співрозмовника на іноземній мові відповідно до певної ситуації ті сфери спілкування. Результатом навчання читання стає володіння всіма видами читання публікацій різноманітних жанрів, в тому числі і спеціальної літератури. Метою навчання письма є вміння складання анотації, реферативні виклади прочитаного, переклад, а також написання ділових листів, оформлення договорів і т. д. .

2 – оволодіння певними мовними знаннями (знання фонетичних явищ, граматичних форм, правил словотворення, лексичних одиниць). Мовних знань набувають протягом всього курсу, тому що кожна тема або ситуація спілкування співвідноситься з певними мовними та мовленнєвими засобами.

3 - формування соціокультурних знань, які долучають тих, хто навчається, до культури народу-носія мови, допомагають адаптуватися до іншомовного середовища, уникнути непорозумінь в спілкуванні. Але при цьому головним є не зазубрювання фактів, а вміння порівнювати соціокультурний досвід народу, який розмовляє на мові, що вивчається, з власним досвідом, з культурними цінностями своєї країни, що сприяє формуванню загальної культури студентів.

4 – оволодіння певним набором одиниць професійної лексики, спеціальною термінологією на іноземній мові. Вивчення мови спеціальності потребує засвоєння більшої кількості термінів та спеціальних понять, необхідних майбутньому фахівцю. Але за час, відведений для вивчення іноземної мови у ВНЗ, неможливо оволодіти всією термінологією, тому дуже важливим є розвиток у студентів навичок роботи зі спеціальними словниками, глосаріями, довідниками зі спеціальності. Суть професійно орієнтованого навчання іноземної мови полягає в його інтеграції зі спеціальними дисциплінами з метою отримання додаткових професійних знань та формування професійно значущих якостей особистості. Звідси і походить основна складність реалізації такого навчання у ВНЗ. Викладачі, які проводять заняття з іноземної мови, здобули лінгвістичну та педагогічну освіту і не володіють специфічною професійною лексикою, в більшості випадків не мають уявлення про комунікативні потреби, які притаманні даній професії. Через відсутність досвіду та спеціальних знань викладачі зіштовхуються з багатьма труднощами: психологічними, лінгвістичними, методичними і т.д. Також однією з проблем є відсутність сучасних навчальних посібників, нестача копіювальної техніки. Це створює незручності та труднощі як при викладанні, так і під час сприйняття навчального матеріалу. Безумовно, викладач професійно орієнтованої іноземної мови повинен вивчити основи спеціальності, базову професійну лексику, орієнтуватися в термінології. Адже часто відсутність базової підготовки у викладача веде до спотворення змісту під час перекладу текстів, акцентування уваги на неважливій з точки зору спеціаліста інформації.

Існує декілька способів вирішення труднощів, що виникають:

- використовувати на заняттях з іноземної мови матеріали, які знайомлять з базовими поняттями спеціальності, так як часто викладачі –предметники не приділяють достатньо уваги основам професії;

- на заняттях з іноземної мови створювати ситуації, в яких студенти могли б використовувати отримані теоретичні знання зі спеціальності для вирішення

практичних проблем; - використовувати матеріали, які вже відомі студентам, але представлені з іншої точки зору;

- бути готовим до того, що студенти можуть виправити помилки викладача;

- використовувати допомогу викладача-предметника як для підготовки до занять, так і під час їх проведення («викладання в команді»).

Яким би спосіб не вибрав викладач іноземної мови, від нього, в будь-якому випадку, вимагається володіння певними знаннями в даній фаховій галузі, бажання вдосконалити процес викладання, зацікавленість в практичному застосуванні студентами знань як в галузі іноземної мови, так і в професійній сфері, професіоналізм, творчий підхід до здійснення навчального процесу.

Література:

1. Матухин Д.Л. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку студентов нелингвистических специальностей, Язык и культура, № 2 (14), 2011

2. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранному языку: Пособие для учителя. М: АРКТИ-Глосса, 2000, 165 с.

3. Зайченко А.А. Особенности профессионально-ориентированного обучения иностранным языкам студентов экономических специальностей, Вестник СевКавГТУ, серия «Гуманитарные науки», №2 (12), 2004

4. Мещерякова Е.В. Модернизация содержания профессионально-ориентированного обучения иностранному языку студентов технического вуза, Материалы международной научно-технической конференции ААИ «Автомобиле- и тракторостроение в России: приоритеты развития и подготовка кадров», посвященной 145-летию МГТУ «МАМИ», 2010

5. Образцов, П.И., О.Ю.Иванова Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов. Орел: ОГУ, 2005, 114с.

Коробова І.О.

доцент кафедри української та іноземних мов

Національний університет фізичного виховання і спорту України,

м. Київ, Україна

**ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ МЕТОДІВ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ
НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Сучасний етап розвитку українського суспільства потребує радикальних змін у державній освітній політиці. Вхідження нашої країни у світовий освітній простір потребує встановлення нових парадигм освіти, орієнтованих на поглибленні тенденцій диференціації освіти. Це потребує суттєвих інноваційних змін в педагогічній теорії та практиці. Тому відбувається взаємодія різноманітних педагогічних систем і технологій навчання, удосконалюються та впроваджуються нові форми, а також осучаснюються цілісні педагогічні системи минулого [1, с. 18].

Нині нагальною умовою навчання у закладах вищої освіти України є активне впровадження новітніх технологій, сучасних методів та підходів, які сприятимуть підвищенню пізнавальної зацікавленості студентів до вивчення англійської мови, зміцненню мотивації, ефективному формуванню комунікативних навичок і вмінь. Тому нові освітні тенденції мають втілюватися під керівництвом компетентного викладача. За допомогою інновацій в практиці викладання англійської мови можна визначити сукупність способів цілеспрямованої посиленої міжсуб'єктної взаємодії викладача і студентів, послідовна реалізація яких створює оптимальні умови для їх професійного розвитку [3].

Технічні засоби і технології суттєво змінюють можливості викладача, роблять заняття більш насиченим та значно активізують роботу студентів на практичному занятті. За допомогою мультимедійних засобів здійснюється презентація матеріалу, яка частково звільняє студента і викладача від друкованого тексту, від постійного читання та вивчення напам'ять. Таким чином поява сучасної методики викладання із залученням мультимедійних технологій покращує та насичує процес навчання, дає можливість опрацювати значно більший обсяг навчального матеріалу та підвищити практичний рівень володіння англійською мовою.

Для викладачів комп'ютерне середовище слугує підґрунтям для розробки сучасних засобів навчання. Викладач отримує можливість постійного оновлення навчального матеріалу завдяки використанню у процесі навчання сучасних автентичних електронних документів та інших інтернет-ресурсів. Він може адаптувати й доповнювати вже закладені у базу даних програмні матеріали, не тільки узгоджуючи їх із віковими особливостями і професійними інтересами студентів, але й інтегруючи зміст програм у соціокультурне середовище студентів. Також викладач за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій надає студентам, з одного боку, більше самостійності, а з іншого – «соціалізує» процес навчання, дозволяючи зробити його результатом доробком багатьох зацікавлених осіб, а також створювати колективні творчі роботи студентів не тільки однієї групи, а навіть навчальних закладів, розташованих у різних містах і країнах.

Використання на практиці інтернет-технологій сприяє оптимізації навчального процесу у немовних закладах вищої освіти [2].

Використання інтерактивних відеоматеріалів навчального характеру підвищує практичну значущість вивчення іноземної мови та допомагає викладачеві досягти кращих результатів у викладанні мовного матеріалу, закріпленні набутих знань студентів, підвищенні інформаційної культури. Викладач укладає навчальну відеотеку та пропонує до опрацювання студентам автентичні відеоматеріали, попередньо проінформувавши про особливості організації роботи з ними у процесі навчання іноземної мови. Наступним етапом роботи викладача є укладення, тестування, редагування, подальша апробація електронного посібника та електронного навчального комплексу для студентів немовних спеціальностей. Зміст електронного посібника має відповідати матеріалу робочої програми з дисципліни, що вивчається [6].

Беззаперечно, таке інтерактивне спілкування обов'язково має відбуватися під пильним керівництвом викладача і відповідним чином оцінюватися балами. На подальших практичних заняттях для закріплення здобутих знань та перевірки засвоєного матеріалу викладач може проводити комп'ютерне тестування, демонстрування презентацій тощо.

У навчанні іноземної мови з огляду на комунікативну спрямованість цього процесу особливо привабливою є технологія інтернет-спілкування. Ефективність віртуальної комунікації забезпечується тим, що дозволяє не лише передавати, а й формувати, уточнювати, розвивати інформацію, вести діалог, наближений до умов природного спілкування, і навіть встановлювати візуальний контакт [4]. Крім того, сучасні студенти мають можливість брати участь в on-line конференціях, що нині перебувають на стадії активного впровадження у процес навчання і дають позитивні результати щодо підготовки студентів до професійної діяльності. On-line конференції є електронною проекцією звичайних конференцій, оскільки спілкування відбувається також у реальному часі і для нього характерні всі засоби усного мовлення. Єдиною відмінністю є широта аудиторії, місце проведення і технічні обмеження. Серед різновидів інтернет-конференцій є скайп-конференції; friendfeed-конференції / семінари; wiki-конференції / семінари [5].

Порівнюючи традиційну та інноваційну освіту, які сьогодні паралельно існують в Україні, маємо зазначити, що традиційна система навчання є безособистісною, авторитарною, домінує пояснювально-ілюстративний тип навчання і репродуктивна діяльність на практичних заняттях.

Найбільш прийнятною є думка, що Освіта ХХІ століття – це освіта для людини, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем [3].

Можна виділити такі переваги інноваційного навчання: установлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування; студенти мають можливість бути більш незалежними й упевненими в собі; студенти мають можливість подолати страх перед мовним бар'єром; слабкі студенти отримують допомогу від більш сильних; кожен студент, залучений до роботи, має певне завдання; студенти можуть використовувати свої знання й досвід, набутий раніше.

Таким чином, на відміну від традиційних методів та технологій навчання, інноваційні інтерактивні навчальні технології визначають кінцевий результат, активізують процес пізнання, стимулюють зацікавленість і підвищують мотивацію студентів до опанування іноземною мовою, сприяють їхньому саморозвитку й мобільності, творчості, самостійності у процесі прийняття рішень. Ефективність упровадження комплексу передових форм і методів у викладацькій діяльності педагога залежить, окрім усього, від усвідомлення викладачем доцільності їхнього поєднання та відповідності дидактичним завданням. З огляду на вищезазначене використання інноваційних педагогічних технологій має величезне значення для оптимізації навчального процесу в навчальному закладі вищої ланки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Виховання особистості: Сходження до духовності: наук. видання / І.Д. Бех. – К.: Либідь, 2006. – 272 с.
2. Бондар С. В. Використання інтернет-технологій у системі автономного вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови студентами немовних спеціальностей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/2013_2/782-2639-3-ED.pdf. – Назва з екрана.
3. Ефендієва С.М. Застосування найбільш ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови на сучасному етапі в українських вишах: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elib.umsa.edu.ua/jspui/bitstream/umsa/1262/1/Zastosuvannia_naibilsh_efektyvnykh.pdf
4. Гостева Т. Л. Дистанційні технології навчання іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://english.ucoz.com/publ/gosteva_t_1_distancijni_tekhnologiji_navchanja_im/1-1-0-13. – Назва з екрана.
5. Інтернет-конференція : методические материалы [Электронный словарь]. – Режим доступа: <http://wiki.iot.ru>. – Название с экрана.
6. Шевчук Л. О. Використання інноваційних технологій у процесі викладання англійської мови студентам технічних спеціальностей [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

Шестопалова І.О.

доцент кафедри української та іноземних мов
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Світові тенденції розвитку освіти тісно пов'язані з необхідністю підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя. Тому основними її пріоритетами останнім часом є доступність вищої освіти; міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти [1]. Реалізація зазначених пріоритетів у розвинених країнах заснована в значній мірі на ідеї розвитку дистанційної освіти. Сьогодні однією з головних детермінант цивілізаційних змін є інформаційна революція, і розвиток дистанційних технологій визначається як об'єктивним розвитком відповідних інфраструктур (інформаційної, організаційної, ринкової тощо), так і зацікавленістю органів влади й управління освітою і самим розумінням суті модернізації [2; 3].

Причинами такої популярності і затребуваності дистанційного навчання на основі інтернет-технологій (e-learning), і особливо в системі вищої професійної освіти, стали фактори, пов'язані з економією ресурсів і часу, можливістю отримувати освіту без відриву від виробництва, розширенням сфери додаткової, у тому числі післядипломної освіти, коли мотивацію учнів формують не стільки дипломи й сертифікати, скільки конкретні знання й компетенції. На міжнародній зустрічі освітян в Давосі, присвяченій дистанційній освіті (січень 2013 року), було заявлено, що майбутнє – за онлайн-освітою. Вже тоді було зазначено, що у таких країнах як Китай, Латвія, Нідерланди, Алжир, Великобританія, Туреччина та ін. від 10 до 25 % студентів отримують освіту в закладах дистанційного навчання. А серед американських ВНЗ 65 % відсотків уже ввели дистанційне навчання в стратегію свого розвитку. У Великій Британії частка плати студентів за навчання дорівнює 15 % загального фонду, а внесок уряду становить 85 % [4].

Стрімкі темпи розвитку проектів дистанційного навчання у найближчі кілька років можуть витіснити з ринку освіти значну частину традиційних навчальних закладів багатьох країн. Аналітики вважають, що вже найближчим часом всесвітньо відомі університети зможуть замість сотень тисяч студентів навчати десятки мільйонів з усіх країн світу [6].

В Україні дистанційна форма навчання впроваджується вже понад десять років. У 2002 р. МОН України започаткувало експеримент з дистанційного навчання. За останні роки дистанційна освіта набула розвитку в низці

університетів: Харківському університеті радіоелектроніки, Харківському національному технічному університеті ХПІ, Національному технічному університеті України КПІ, Хмельницькому національному університеті, Сумському державному університеті, Полтавському університеті економіки та торгівлі, Національному університеті біоресурсів і природокористування України, Київський національний університет технологій та дизайну та ін. Різні аспекти дистанційної освіти в Україні регулюються рядом нормативних документів: «Національною доктриною розвитку освіти», «Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні», «Національною програмою інформатизації», законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [5].

Проте, протягом багатьох років в Україні не було однозначного уявлення про дистанційне навчання, застосовувались різні підходи до його організації у різних навчальних закладах, була відсутня загальна концепція і стандарти. В результаті, це приводило до неякісної реалізації та спричинило в суспільстві певну недовіру до дистанційної форми навчання. Це створювало певні виклики і ризики щодо розвитку дистанційної освіти в Україні. Аналітики зазначали, що зволікання з відповідями на вказані виклики призведе до актуалізації загроз національним інтересам України, зокрема: зниження якості людського капіталу; падіння конкурентоздатності вітчизняної освіти; економічного відставання й як результат в цілому – уповільнення євроінтеграційних процесів. Були зроблені висновки про те, що істотним ресурсом ефективного попередження цих загроз є модернізація вітчизняної системи освіти, важливою складовою якої виступає розвиток дистанційної освіти. Поширення дистанційної освіти визнавалось важливим механізмом інформатизації й інтелектуалізації суспільства, виховання різнобічно розвинутої особистості, подолання нерівності в системі освіти, засобом подолання фактору територіальної залежності від місця проживання тощо, способом забезпечення інноваційного розвитку освіти й суспільства в цілому.

Запровадження карантину зробило питання дистанційної освіти, як ніколи, актуальним, значно вплинуло на заклади освіти, змусивши пристосовуватись до новин умов надання освітніх послуг, здійснювати інноваційні рішення за порівняно короткий проміжок часу та запроваджувати дистанційне навчання з використанням різних веб-серверів, платформ, ресурсів та соціальних мереж.

Аналітики зазначають, що Загалом, COVID-19 призвів до значних інновацій в роботі університетів, які пов'язані з процесами та термінами управління навчальним процесом. Ці нововведення значно підвищили рівень гнучкості, спритності та можливостей для інновацій курсів та програм, що існують в цих закладах вищої освіти. Дистанційний формат передбачає наявність всіх притаманних очному навчанню атрибутів, таких як групові дискусії, колективне

обговорення пройденого матеріалу, живе спілкування тощо. Змішаний навчальний процес, за якого поєднуюватимуться дистанційна та очна форми, буде стрімко розвиватись", – переконана експертка.

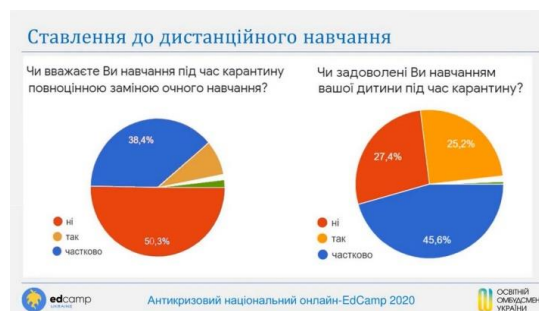
Серед *позитивного* досвіду використання дистанційного навчання, освітяни, батьки та студенти зазначають:

- незалежність навчання від місця і розкладу;
- економія часу на дорозі;
- збільшення самодисципліни та прояв інтересу до вивчення чогось нового;
- можливість повторно подивитись матеріали.

Серед *викликів*, з якими зіткнулися освітяни під час карантину, найважливішими є:

- навчання та підготовка вчителів, яка має здійснюватися відповідно до потреб і за індивідуальними навчальними траєкторіями". Для забезпечення повноцінного освітнього навчального процесу на відстані, окрім технічного інструментарію, вчителю необхідно володіти низкою професійних та особистих компетентностей, які дозволять зацікавити, організувати учнів на початковому етапі та втримати їхню увагу аж до завершального.
- проблемними також є живе спілкування в режимі онлайн та створення електронного навчального контенту.
- необхідність систематизувати досвід з використання дистанційних технологій, який набули наші школи і учителі, та розробити рекомендації для освітян щодо того, як організувати якісний освітній процес під час карантину.
- нестача чітких пояснень та живого спілкування;
- слабе інтернет-покриття по всій країні;
- неналежне матеріально-технічне забезпечення;
- тривале перебування перед монітором;
- недостатній контроль за станом засвоєння учнями знань та неможливість проконтролювати дотримання учнями академічної доброчесності під час виконання домашніх завдань;
- недостатній розвиток у студентів та школярів умінь вчитись самостійно; при цьому, дослідження свідчать про те, що чим молодший вік дитини, тим менш ефективним є онлайн-навчання, і тим більше діти потребують живого спілкування та вчителя.

В цілому, за результати опитувань та їх аналізу, половина опитаних не вважає дистанційне навчання повноцінною заміною звичайного навчання.

Водночас, не задоволені навчанням дитини під час карантину 27% батьків, решта – задоволені або частково задоволені.

Таким чином, широке впровадження і розвиток дистанційної освіти в Україні потребує вирішення комплексу завдань за такими напрямками: управлінсько-організаційне забезпечення; матеріально-технічне і фінансове забезпечення; кадрове забезпечення потреб дистанційної освіти; методичне забезпечення з урахуванням специфіки дистанційного навчання; просування дистанційної освіти на освітньому ринку і ринку праці.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1389899592029395>
2. Малінко О. Дистанційна освіта: організаційна структура, психолого-педагогічні основи, фінансування і управління // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2002. – № 6. – С. 38-45.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13/print1389899592029395>
4. Making a European area of lifelong learning a reality [Electronic resource] / European Commission. – Mode of access: <http://ec.europa.eu/education/>
5. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] / <http://www.mon.gov.ua/ua/news/40722-likvidovano-institut-innovatsiynih-tehnologiy-i-zmistu-osviti-mon-ukrayini-dopovнено>
6. Changing Course: Ten Years of Tracking Online Education in the United States [Electronic resource] / Babson Survey Research Group. – Mode of access: <http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/changingcourse.pdf>
7. Дистанційне навчання – це сучасно [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/ua/comments/17415-distantiayne-navchannya--tse-suchasno.-gazeta-osvita-ukrayini--24-vid-17.06.2013>
8. Эрвин Хаберле. Останетя десять университетов [Електронний ресурс] / Эксперт. – 2013, № 48. – Режим доступу: <http://expert.ru/expert/2013/48/ostanetsya-desyat-universitetov/>

Кувшинова Н.М.

ст. викладач кафедри української та іноземних мов
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНІЙ МОВІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ**

СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті відображено основні засоби та методи викладання професійно-орієнтованої іноземної мови для студентів нелінгвістичних спеціальностей. Виокремлено проблеми та визначено фактори, що зумовлюють особливості вивчення студентами іноземних мов за професійним спрямуванням, які набувають особливої актуальності у зв'язку із зростаючою роллю іншомовного спілкування у професійній діяльності сучасних фахівців.

Проведене дослідження базується на фактичних даних, отриманих різними педагогами, та результатах власних спостережень автора.

Ключові слова: мовна підготовка, професійно-орієнтоване навчання, іншомовні компетенції, професійне спілкування.

У сучасних умовах іншомовне спілкування стає вагомим аспектом майбутньої професійної діяльності фахівця, в результаті чого роль дисципліни „іноземна мова“ суттєво зростає у нелінгвістичних вузах. Особливу актуальність отримує професійно-орієнтований підхід до навчання іноземній мові у вузах фізичного виховання і спорту та технічних вузах, які передбачають формування у студентів навичок іноземного спілкування у конкретних професійних, наукових, ділових сферах і ситуаціях з урахуванням особливостей професійного мислення. До професійно-орієнтованого належить навчання, яке базується на потребах студентів у вивченні іноземної мови з урахуванням їх майбутньої професії чи спеціальності [3, с. 5], формування іншомовної комунікативної компетенції за професійним спрямуванням для професійного та ситуативного спілкування; оволодіння новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела. Воно передбачає поєднання оволодіння професійно-орієнтованою іноземною мовою з розвитком особистісних якостей тих, хто навчається, знанням культури країни, мова якої вивчається, та здобуттям спеціальних умінь та навичок, що базуються на професійних та лінгвістичних знаннях.

Професійно-орієнтоване навчання іноземній мові визнається в даний час пріоритетним направленням в оновленні освіти. Іноземна мова стає не тільки інструментом формування знань, але, перш за все, засобом спілкування, у тому числі і професійного, а відповідно і показником професійної компетентності. Навчання іноземної мови є складовою частиною процесу формування фахівця з вищою освітою.

Метою професійно-орієнтованого навчання іноземної мови в університеті є освоєння студентами мовної компетенції, що дозволяє професійно спілкуватися в усіх ситуаціях, де таке спілкування необхідне.

У зазначеному напрямку останнім часом з'явився ряд наукових досліджень, а саме: теорії мовленнєвої діяльності та спілкування (В. Гумбольдт, Л. С.

Виготський, О. О. Леонтьєв, І. О. Зимняя та інші); методологічні положення побудови навчального процесу у навчальних закладах (М. М. Левіна, П. І. Підкасистий, Н. В. Александров, Т. А. Ільїна); навчання іноземних мов із спеціальною метою (В. А. Бухбіндер, І. М. Берман, С. В. Козак, Р. Джонсон, Г. Стоун, Б. Коффі, І. Тюдор, Д. Уільямс, Т. Хатчінсон, Д. Хеннінг, Е. Уотерс, Х. Холік, В. Штраусс, Ф. Епперт); індивідуалізований, диференційований, особистісно-орієнтований та контекстний підходи до навчання (В. М. Володько, М. Б. Євтух, О. О. Вербицький, Л. В. Кондрашова, Л. А. Мартіросян, І. С. Якиманська, М. П. Кривко та інші).

Розглядаючи іноземну мову як засіб формування фахової спрямованості майбутнього фахівця, Н. Д. Гальскова зазначає, що при вивченні професійно-орієнтованого мовного матеріалу встановлюється двосторонній зв'язок між прагненням студента здобути спеціальні знання і успішністю оволодіння мовою [1, 4]. Вона вважає іноземну мову ефективним засобом професійної та соціальної орієнтації в немовному вузі. На думку автора, для реалізації даного потенціалу необхідне дотримання наступних умов: чітке формулювання цілей іншомовної мовленнєвої діяльності, соціальна і професійна спрямованість цієї діяльності, задоволеність студентів при вирішенні приватних завдань, формування в студентів уміння творчо підходити до вирішення приватних завдань, сприятливий психологічний клімат у навчальному колективі.

Вагомий внесок у розробку теорії викладання професійно-орієнтованої іноземної мови внесли П. І. Образцов із співавторами [2]. Автори обґрунтували принцип професійної спрямованості навчального матеріалу при навчанні іноземної мови в немовному вузі. Було підкреслено, що вивчення іноземної мови повинно бути не самоціллю, а засобом досягнення мети підвищення рівня освіченості, ерудиції в рамках своєї спеціальності.

Зміст професійно-орієнтованого навчання визначається даною цільовою установкою. Навчання іноземної мови за фахом означає: накопичення спеціальної термінології, на базі володіння загальномовними лексико-граматичними компонентами, активне освоєння тих граматичних (синтаксичних) особливостей, які характеризують науковий стиль мовлення, з урахуванням особливостей мови саме тієї спеціальності, яку студенти вивчають, навчання студентів принципам структурування наукового висловлювання, як письмового, так і усного (прийомам аналізу, синтезу, коментування, аргументування та дискусії). Саме тут особливого значення набувають вправи на розуміння заголовків (всіх видів), на вичленення ключових слів, на розпізнавання дефініцій, на встановлення ролі конекторів.

Оволодіння іноземною мовою та її використання передбачає знання соціокультурних особливостей носіїв вивчаємої іноземної мови, володіння широким спектром вербальної і невербальної комунікації. У вузах фізичного виховання та спорту це пов'язано, перш за все, з вивченням сучасного життя та

історії країни мови, що вивчається, її мистецтва і літератури, традицій та звичаїв народу.

Суттєву роль у розвитку особистості того, хто навчається, відіграє соціальнокультурний компонент у змісті навчання іноземній мові, оскільки надає можливість ознайомитись не тільки зі спадщиною культури країни, мова якої вивчається, що сприяє формуванню загальної культури студента.

Соціокультурні знання допомагають адаптуватися в іноземному середовищі. Слід зазначити, що головним чинником є вміння порівнювати соціокультурний досвід народу, що говорить на іноземній мові, зі своїм власним досвідом, а не зазубрювання фактів і виховання з позиції норм та цінностей країни, мова якої вивчається.

Термін «професійно-орієнтоване навчання» вживається для позначення процесу викладання іноземної мови в немовному вузі, орієнтованої на читання літератури за фахом, вивчення професійної лексики і термінології, а останнім часом і на спілкування у сфері професійної діяльності. Таким чином, під професійно-орієнтованим навчанням розуміється врахування потреб студентів у вивченні іноземної мови, продиктованих особливостями майбутньої професії або спеціальності.

Література:

1. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранному языку : пособие [для учителя] / Н. Д. Гальскова. – М. : АРКТИ-Глосса, 2000. – 165 с.
2. Образцов П. І. Проектування і конструювання професійно-орієнтованої технології навчання / П. І. Образцов, А. І. Ахулкова, О. Ф. Черниченко. Орел, 2005. 61 с.
3. Образцов П.І., Іванова О. Ю. Професійно-орієнтоване навчання іноземній мові на немовних факультетах вузів. Павлодар: ПГУ, 2015. 114 с.
4. Рожкова Ф. М. Питання навчання іноземним мовам в середніх професійно-технічних училищах: Методичний посібник. М. : Вища школа, 1984. 184 с.

Овчаренко Л.М.

ст. викладач кафедри української та іноземних мов
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

**ДЕЯКІ ПИТАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
ЯК НЕОБХІДНОГО КОМПОНЕНТА ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ**

У статті розглядаються окремі аспекти проблеми міжкультурної комунікації у контексті загальних вимог та мотивацій до вивчення іноземних мов на неспеціальних (не мовно-лінгвістичних) факультетах ВНЗ України.

Ключові слова: міжкультурна комунікація; мовна карта світу; носій іноземної мови; мовно-лінгвістичні особливості:

На рубежі 20-го і 21-го століть багатократно підвищувалася роль і значення міжкультурної комунікації. Даний факт є цілком закономірним у сучасну епоху глобальної інформатизації. Адже це комплексний процес взаємодії різноманітних людських спільнот, в ході якого здійснюється обмін інформацією, досвідом, духовними знаннями представників різних типів світових культур. З'явилися і продовжують розроблятися комплексні методики вивчення міжкультурної комунікації на заняттях з вивчення іноземних мов [1; 72-75].

Фахівці-лінгвісти наголошують, що між викладанням іноземних мов і міжкультурною комунікацією існує взаємодоповнюючий зв'язок. Адже заняття з іноземної мови – це практично безпосередній контакт з іншою культурою через її головний носій – мову. Справді, кожне іноземне слово несе в собі елемент певної іноземної культури, відображає її. За кожним словом закріплюється суб'єктивне, обумовлене лише даною мовною культурою, своєрідне відображення навколишнього світу [2; 15-10].

На сьогодні у процесі викладання іноземних мов зросла потреба використання мови як засобу реального спілкування з носіями інших культур. Студенти бажають не просто знати мову, а використовувати її. Через це докорінно змінюється ставлення до викладання іноземної мови у бік концентрації уваги на посиленні міжкультурної комунікації.

Тому, на нашу думку, основним завданням у викладанні іноземних мов сьогодні є навчання їх функціональної сторони – більше практичне (прикладне) застосування іноземної мови, яка вивчається [3; 127].

Практикою доведено, щоб підготувати фахівців до іншомовного професійного спілкування, зокрема – у галузі спорту, слід допомогти студентам усвідомити себе невід'ємними частинами – суб'єктами міжкультурної взаємодії. Тут потрібно кардинально змінювати підходи до викладання не тільки іноземних мов, а й до вивчення країнознавства та основ соціальної комунікації. Для цього необхідно переходити до створення конкретних практичних тренінгів і включати їх у програми вивчення іноземних мов [4; 7].

Як відомо, мова – це генетичний код нації, що позначає певні поняття і категорії, а люди в різних етнонаціональних мовних групах дуже часто розуміють їх по-різному. Під час спілкування представників різних культур відбувається нерідко, так би мовити, «накладання» іншомовних (іноземних) понятійних систем позначення і сприйняття дійсності на «рідні» такого ж типу системи. Тобто на ті, що склалися для нас історично і несуть у своїй основі наші – «рідні» поняття і їх уявлення. Останні закладаються нам як колективно-масово, так і особистісно-індивідуально – в залежності від освіченості, ерудованості, аналітичних здібностей конкретної особистості. Все це часто призводить до виникнення суттєвих розбіжностей між народами-націями у баченні і оцінці навколишнього світу і соціальної дійсності [5; 34]. І тут саме освіта, і передовсім, - мовна освіта розглядаються як фундамент формування здатності до міжкультурної взаємодії.

Отже, кожне заняття з вивчення іноземної мови – це по-суті, дієвий контакт двох культур. Це ефективна практика міжкультурної комунікації, тому що кожне іноземне слово – поняття відображає іноземний соціум, іноземну культуру. В нинішню епоху наука, культура, політика, бізнес, спорт, інші сфери людської діяльності потребують навчання іноземним мовам у найширшому контексті і тісному зв'язку із культурною і самобутністю тієї людської спільноти (нації чи народності), мову якої ми вивчаємо.

Тому, насамкінець, необхідно наголосити, що при вивченні іноземної мови повинно бути передбачено наступне:

- Неодмінне оволодіння знаннями про культуру, історію, традиції і реалії народу, мова якого вивчається;
- Обов'язково залучення до діалогу культур – іноземної і нашої рідної;
- Усвідомлення студентами суті мовленнєвих явищ, іншомовної системи розуміння, через яку сприймається дійсність;
- Необхідність аналітичного порівняння явищ і особливостей іноземної мови, що вивчаються, з рідною мовою.

Лише за таких умов будуть досягнуті належні позитивні результати і забезпечені успіхи у міжкультурній комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаренко Т.Е., Нетецкая Т.Н. Практические методики обучения аспектам межкультурной коммуникации на занятиях английского языка / Т.Е. Гончаренко, Т.Н. Нетецкая // Материалы V Междунар. сем. «Образование в многокультурном обществе: традиция и инновации». – Симферополь, 2006. – С. 72-75.
2. Боднар А.Я. Верещагіна Т.О. Проблеми міжкультурної комунікації у викладанні іноземної мови у ВНЗ / А.Я. Боднар, Т.О. Верещагіна // Наукові записки. Т. 71. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2007. – С. 15-19.
3. Бергельсон М.Б. Межкультурная коммуникация как исследовательская программа : лингвистические методы кросс-культурных взаимодействий. – М. : Слово, 2002. – 156 с.
4. Осипов П.І. Міжкультурна комунікація : проблеми і перспективи. [Електронний ресурс]. П.І. Осипов. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/zbirniku/7/8.pdf>, 2011
5. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация: Учебное пособие / С.Г. Тер-Минасова // . – М.: Слово, 2000. – 298 с.